Lieksan kaupunki

Kaupunginjohtaja

Viranhaltijapäätös § 19/2026
Yleinen päätös

06.10.2026

632/03.00.00/2026

Lieksan kaupungin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sähkömarkkinalain muuttamisesta

Asianosainen
Työ- ja elinkeinoministeriö / lausuntopyyntö VN/24069/2026

Selostus
Työ- ja elinkeinoministeriö on julkaissut Lausuntopalvelu.fi:ssä lausuntopyynnön luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sähkömarkkinalain muuttamisesta.

Tausta
Sähköverkkoon liittämisen kysyntä on kasvanut merkittävästi sähköistymisen, uusiutuvan energian tuotannon lisääntymisen sekä uudentyyppisen sähkönkulutuksen ja sähkövarastoinnin yleistymisen myötä. Sähköverkot ovat paikoitellen ruuhkautuneet niiden aktiivisesta kehittämisestä huolimatta.

EU:n sähkömarkkinalainsäädännössä asetetaan siirto- ja jakeluverkonhaltijoille yleinen velvoite varmistaa kolmansien osapuolten syrjimätön pääsy verkkoihinsa. Samalla jäsenvaltioille ja sääntelyviranomaisille jätetään liikkumavaraa liittymismenettelyjen yksityiskohtien suunnittelussa, jotta järjestelmien erityispiirteet voidaan ottaa huomioon. EU:n sähkömarkkinalainsäädännössä ei edellytetä, että liittämistä koskevat tarjouspyynnöt käsiteltäisiin saapumisjärjestyksessä. Jäsenvaltiot ja kansalliset sääntelyviranomaiset voivat ottaa käyttöön muita sääntöjä, joita verkonhaltijoiden on sovellettava, edellyttäen, että säännöt ovat syrjimättömiä ja avoimia ja perustuvat objektiivisiin sekä teknisesti ja taloudellisesti perusteltuihin kriteereihin.

Tavoitteet
Esityksen tavoitteena on turvata sähköverkon kapasiteetin tarkoituksenmukainen ja tehokas hyödyntäminen kilpailevien tarpeiden kesken tilanteessa, jossa sähköverkon kapasiteetista on niukkuutta.

Sähkömarkkinalakiin lisättäisiin säännökset etusijamenettelystä, jota verkonhaltijan olisi sovellettava sähkönkäyttökohteiden ja sähkövarastojen liittymistä koskevien tarjouspyyntöjen käsittelyssä. Tarjouspyynnöt sijoitettaisiin neljään etusijaryhmään liittymän tehon ja käyttötarkoituksen perusteella. Etusijamenettelyä ei sovellettaisi sähkön tuotantoon.

Etusijamenettely kannustaisi suurten sähkönkäyttökohteiden ja sähkövarastojen sijoittamiseen alueelle, jossa sähköverkon kapasiteetista ei ole niukkuutta. Alueilla, joilla kapasiteetista on niukkuutta, suurten sähkönkäyttökohteiden liittyjät voisivat parantaa liittymistä koskevan tarjouspyyntönsä asemaa sitoutumalla tarjoamaan sähkömarkkinoille joustavaa sähköntuotantokapasiteettia tai kattamalla osan

sähkönkulutuksestaan samalla alueella sijaitsevalla uudella sähköntuotannolla. Tarjouspyyntöjen käsittelyssä otettaisiin huomioon lisäksi sähkönkäyttökohteen tai sähkövaraston kehitysaste.

Etusijaryhmä ja etusijajärjestys määrittäisivät sen, missä järjestyksessä verkonhaltija tarjoaa sähköverkon kapasiteettia ja kehittää sähköverkkoaan silloin, kun kapasiteettia ei voida tarjota kaikille liittyjille samanaikaisesti.

Ehdotuksella ei rajoitettaisi verkkoon pääsyä. Verkonhaltijoiden liittämisvelvollisuus säilyisi ennallaan, eikä esitys vaikuttaisi siihen, kenellä on oikeus liittyä sähköverkkoon.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027. Lakia sovellettaisiin myös ennen lain voimaantuloa tehtyihin sähkönkäyttökohteiden ja sähkövarastojen liittymistä koskeviin tarjouspyyntöihin, joiden perusteella ei ole tehty sitovaa ehdollista liittymisopimusta tai liittymissopimusta. Verkonhaltijan olisi käsiteltävä muiden kuin ylimpään etusijaryhmään kuuluvien liittyjien liittymistä koskevat tarjouspyynnöt etusijaryhmäkohtaisissa erissä ensimmäisen kerran viimeistään 31.12.2027.

Lausunto pyydetään antamaan viimeistään 9.10.2026 vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta.

Lieksan kaupungilta ei ole asiassa pyydetty lausuntoa, mutta kaupunki antaa lausunnon.

Lieksan kaupungin lausunto

Lieksan kaupunki tunnistaa hallituksen esityksen taustalla olevat huolenaiheet, joita on käsitelty laajasti myös julkisessa keskustelussa. On kuitenkin syytä huomata, että lakiluonnoksen vaikutusten arviointi on jäänyt valmisteluvaiheessa puutteelliseksi. Vähintäänkin HE:n vaikutusten mittakaava on jäänyt asiantuntijalausuntojen pohjalta esitykseen kirjaamatta tai sitä ei ole analysoitu riittävästi.

Nykymuodossaan lakimuutos jakaisi Suomen alueen kahteen kehitysskenaarioon: Kehittyvällä alueella puhdas sähkötuotantokapasiteetti kasvaisi edelleen, siirtoverkot kehittyisivät ja tämä houkuttelisi alueelle energiaintensiivisiä investointeja. Vastaavasti taantuvalla alueella sähköntuotantokapasiteetti kattaisi lähinnä minitarpeen, eli kaupan, liikenteen ja pienteollisuuden. Energiaintensiiviset investoinnit eivät hakeutuisi tälle alueelle eikä näin muodoin syntyisi perusteltua tarvetta kehittää siirtoverkkokapasiteettia. Edellä typistetysti kuvattujen alueellisten eriytymisskenaarioiden aluetaloudelliset vaikutukset olisivat merkittäviä.

Yleisesti esityksessä korostetaan teknologianeutraaliutta, joten lainsäädännöllisesti ei ole kestävää perustetta asettaa yksi ala tai tietynlaiset yritykset eriarvoiseen asemaan suhteessa muuhun teolliseen tuotantoon. HE pyrkii ohjaamaan datakeskusten sijoittumista maassamme asettamalla niille senkaltaisia vaatimuksia, jotka määrittäisivät mihin maassamme voi tietynlaista liiketoimintaa sijoittaa.

Itäisen Suomen ja Pohjois-Karjalan tilanne

Lieksan kaupunki korostaa, että merkittävä osa itäisestä Suomesta on energiaintensiivisten merkittävämpien investointien ulottumattomista. Tämä johtuu siitä, että Fingridin 400 kV:n kantaverkko ei kata näitä alueita. Kyseinen 400 kV:n kantaverkko ulottuu Lappeenrantaan ja siitä itärajan suuntaisesti pohjoiseen päin verkkoa ei ole rakennettu Suomen itäisimpiin kuntiin. Tämä puute on yksittäisistä Suomen itäisten kuntien kehittymistä jarruttavista seikoista todennäköisesti vaikutuksiltaan merkittävin. Kuten edellä tässä lausunnossa on todettu, niin tulevaisuus on vahvasti sähköinen.

Itärajan läheisyys estää alueelle tuulivoiman rakentamisen, mikä on käytännössä ainut merkittävä ja varteenotettava uusiutuvan energian muoto, mikäli ydinvoimaa ei huomioida. Aurinkovoima täydentäisi tuulivoimalla tuotettavaa sähköenergiaa. HE:n perusteluissa tämä ongelma on nostettu esiin, mutta samalla on esitetty ratkaisuksi kaasuverkkoa. On syytä huomata, että myöskään kaasuverkko ei ylety Etelä-Karjalaa pohjoisemmaksi. Pohjois-Karjalan alueella kaasuverkkoa ei ole, ja kuten edellä tässä lausunnossa on korostettu, myös maakaasu on fossiilinen polttoaine.

Fingridin 400 kV:n verkkokapasiteetin puuttuminen ja tuulivoiman tiukat rakentamisrajoitteet muodostavat yhdessä tilanteen, joka pääosin estää energiaintensiivisten teollisuuden alojen investoinnit Pohjois-Karjalan alueelle. Energian rajoitettu saatavuus rajoittaa sähköistymistä kokonaisuutena ja itäisen Suomen rajakuntien elinvoiman kehittymistä. HE:n esitys etusijaisryhmämenettelyineen jäädyttäisin nykyisen tilanteen. On syytä huomata, että jakeluverkon kehittämisvelvollisuudesta on säädetty sähkömarkkinalaissa:
19 § Verkon kehittämisvelvollisuus
Verkonhaltijan tulee toiminta-alueellaan riittävän hyvälaatuisen sähkön saannin turvaamiseksi verkkonsa käyttäjille ylläpitää, käyttää ja kehittää sähköverkkoaan sekä yhteyksiä toisiin verkkoihin sähköverkkojen toiminnalle säädettyjen vaatimusten ja verkon käyttäjien kohtuullisten tarpeiden mukaisesti.

Mikäli HE:n esitys etenisi, niin investointikyselyt kiertäisivät energiansiirron pullonkaula-alueet ja näin ei muodostuisi tarvetta vahvistaa kaikelle teollisuudelle ja liikenteelle kriittisiä energian siirtoyhteyksiä. On vaikea kuvitella sellaisia muita tukitoimenpiteitä, jotka kompensoisivat HE:n esityksestä johtuvat aluetalouden kehittymisen rajoitteet.

Lieksan kaupunki

Viranhaltijapäätös § 19/2026
Yleinen päätös

Kaupunginjohtaja 06.10.2026

Eri teollisuuden alojen toimintaedellytyksiä arvioitaessa datakeskukset sopisivat hyvin itäiseen Suomeen, koska niiden tuottaman palvelun siirtäminen tapahtuu olemassa olevien valokaapeliyhteyksien kautta eikä näin ollen kalliita logistiikkainvestointeja tarvita. Lisäksi alueella on suuria teollisuustontteja ja työvoimaa on saatavilla rakentamiseen ja ylläpitoon.

Lieksan kaupunki esittää ensisijaisesti, ettei lakiluonnosta viedä tällaisenaan eteenpäin, koska se vaarantaa vakavasti Itä-Suomen mahdollisuudet energiamurrokseen. Joka tapauksessa lakiluonnoksen vaikutukset Itä-Suomen kehitykseen on arvioita tarkemmin ja selvitettävä, miten voidaan paremmin turvata se, ettei puolustuksen aiheuttamat rajoitteet yhdessä lakiluonnoksen kanssa eivät johtaisi alueellisten erojen kasvamiseen. Työ- ja elinkeinoministeriön on tehtävä tarkempi vaikutusarviointi sekä korjattava esitystä niin, jotta lakiluonnoksessa huomioidaan paremmin alueiden mahdollisuudet päästä paremmin verkkoinvestointeihin puolustusrajoitteiden aiheuttamasta haitasta huolimatta.

Toimivallan peruste
Lieksan kaupungin hallintosääntö, 31 § Viranhaltijoiden tehtävät ja erityinen toimivalta, kaupunginjohtaja

Päätös
Lieksan kaupunki päättää antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon.

Päätös viedään tiedoksi kaupunginhallitukselle.

Pirre Vuojärvi
Kaupunginjohtaja

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti asianhallintajärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Lisätietoja
Kaupunginjohtaja Pirre Vuojärvi, p. 040 1044 001,
sähköposti pirre.vuojarvi(at)lieksa.fi

Nähtävilläolo
Päätös on julkaistu yleisessä tietoverkossa, lieksa.fi, 6.10.2026

Jakelu
Työ- ja elinkeinoministeriö / Lausuntopalvelu.fi

Lieksan kaupunki

Kaupunginjohtaja

Viranhaltijapäätös § 19/2026
Yleinen päätös

06.10.2026

Muutoksenhakukielto ja sen peruste

☐ Koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalain 136 §:n nojalla tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta

☐ Muu peruste, mikä _____